2. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для педагогів / Г.Ващенко. – Видання перше. – Київ: Українська видавнича спілка, 1997. – 441 с.

3. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2004. – 384 с.

4. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 399 с.

5. Хуторской А.В. Современная дидактика: учебное пособие. 2-е издание, переработанное / А.В. Хуторской. – М.: Высшая школа, 2007. — 639 с.

УДК 81'373.7:811.161.2:811.112.2:811.111

МОДЕЛЮВАННЯ МЕТОНІМІЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗВОРОТІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ)

Сошко О.Г., ст. викладач

Академія муніципального управління (м. Київ)

У статті розглядаються найбільш продуктивні метонімічні моделі фразеологічних одиниць на позначення емоційних характеристик в українській, німецькій та англійській мовах. Автор встановлює механізми метонімізації та відображення в них лінгвокультурних рис.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, внутрішня форма, метонімія, структурно-семантичний аналіз.

Сошко О.Г. МОДЕЛИРОВАНИЕ МЕТОНИМИЧЕСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ОБОРОТОВ, ОЗНАЧАЮЩИХ ЭМОЦИОНАЛЬНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ (НА МАТЕРИАЛЕ УКРАИНСКОГО, НЕМЕЦКОГО И АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКОВ) / Академия муниципального управления (г. Киев), Украина.

В статье рассматриваются наиболее продуктивные метонимические модели фразеологических единиц, обозначающих эмоциональные характеристики в украинском, немецком и английском языках. Автор определяет механизмы метонимизации и отображенные в них лингвокультурные особенности.

Ключевые слова: фразеологическая единица, внутренняя форма, метонимия, структурно-семантический анализ.

Soshko O.G. MODELLING OF METONYMIC PHRASEOLOGICAL UNITS DENOTING EMOTIONAL CHARACTERISTICS (ON THE MATERIAL OF UKRAINIAN, GERMAN AND ENGLISH LANGUAGES) / Academy of Municipal Administration (Kyiv), Ukraine.

The article focuses on the most productive models of idioms with metonymy denoting emotional characteristics in English, German and Ukrainian. Mechanisms of phraseological metonymy formation and their respective linguocultural peculiarities are investigated.

Key words: phraseological unit/idiom, metonymy, inner form, structural-semantic analysis.

Структурно-семантичний аналіз фразеологічних одиниць (далі – ФО), спрямований на виявлення закономірностей у зв'язках між фразеологічним значенням та формою його вираження, є важливою ланкою у дослідженні семантичної структури ФО. Основу процесу фразеологічної номінації складає фразеологічне переосмислення значення, як один із способів пізнання дійсності у свідомості людини. Внаслідок переосмислення, реальні або уявні особливості відображених об'єктів відтворюються відповідно до встановлених між ними зв'язків. Похідна форма використовується для вторинного чи третинного найменування шляхом переносу назви та семантичної інформації з денотату прототипу фразеологізму відповідно на денотат ФО [5, с. 132-133]. Метонімія виступає одним із основних семантичних механізмів образного переосмислення.

Питаннями аналізу внутрішньої форми фразем на матеріалі різних мов у вітчизняному мовознавстві займались Н.Б. Дем'яненко [2], О.М. Каракуця [4], І.Ф. Заваринська [3], М.В. Пасюрківська [7], Б.І. Лабінська [6] та ін. У своїх розвідках вчені визнають, що значення фразеологізму як складеної, цілісної номінації створюється загальним метафоричним або метонімічним переосмисленням складових слів-компонентів. Це зумовлює образний та експресивний характер семантики одиниці й водночас відображає узагальнене позначення певного явища дійсності.

Об'єктом нашого дослідження виступають українські, німецькі та англійські ФО на позначення емоційних характеристик людини, що містять у своєму складі метонімічно переосмислений компонент. Предметом дослідження є структурно-семантичні особливості цих ФО. Актуальність даного дослідження визначається

відсутністю загальнотеоретичних робіт, присвячених вивченню внутрішньої форми ФО на позначення емоційних характеристик людини в українській, німецькій та англійській мовах з точки зору завдань структурно-семантичного та лінгвокультурного аналізу, а також необхідністю зіставлення ФО даної групи з метою виявлення як спільних, універсальних ознак, так і диференційних, специфічних етнокультурних і етнолінгвістичних рис.

Метою статті є розгляд метонімічних механізмів творення фразем, а також на основі зіставного аналізу виявити спільні та відмінні риси цих ФО в українській, німецькій та англійській мовах. Для реалізації цієї мети поставлені наступні завдання: дослідити внутрішню форму фразем та типи метонімічного переосмислення; визначити та проаналізувати найпродуктивніші моделі метонімічного перенесення значення; здійснити зіставний аналіз сем, що лежать в основі метонімічного переносу, виявивши схожі та відмінні за компонентним складом семи у зазначених мовах.

А. М. Емірова відзначає значну кількість фразеологізмів, у склад яких входять соматизми – назви частин тіла людини і тварин, і які є утворюючим центром фразеологічних гнізд, тобто сукупності різноструктурних фразеологічних одиниць, у складі яких зустрічається одне й те ж саме слово в різних парадигматичних формах [9, с. 31]. Такими стрижневими словами у досліджуваній групі фразем виступають:

серце

Лексема *серце* у всіх досліджуваних мовах формує навколо себе значну за обсягом групу фразеологізмів на позначення емоційних характеристик. Внутрішня форма даних одиниць пов'язана з метонімічним значенням соматизму *серце* як емоційного центру. Завдяки тому, що серце є внутрішньою і невидимою частиною тіла, його зазвичай розглядають саме як осередок емоційного досвіду, а не як орган вираження емоцій [1, с. 540]. Власне наявність серця взагалі або у належному місці надає людині позитивні характеристики: укр. *мати серце / мати хоч трохи серця* 1) "бути чуйним, добрим, доброзичливим, порядним і т. ін."; 2) "бути незадоволеним ким-, чим-небудь // Ображатися, гніватися, сердитися на кого-небудь" [СФУМ, с. 377]; *не мати серця* 1) „бути жорстоким, непорядним і т. ін."; 2) "не ображатися на когось; бути байдужим до когось, до чогось" [СФУМ, с. 380]; нім. *ein Herz haben* (тж. *viel Herz haben; ein Herz im Leibe haben;* поет. *Ein Herz im Busen tragen*) „бути щирою, чуйною людиною; мати велике серце" [НУФС:1, с. 330]; *j-d hat das Herz auf dem rechten Fleck (*або *auf der richtigen Stelle) (*тж. *j-m sitzt das Herz am rechten Fleck)* розм. "хто-н. справжня людина (добра, чесна, смілива тощо)" [НУФС:1, с. 330] (досл. „хтось має серце у правильному місці"); англ. розм. *have a heart* "бути добрим, розважливим, співчутливим" [LDEI, с. 157; DAIPV, с. 285]; *have (*або *with) one's heart in the right place (*також *one's heart is* або *lies in the right place)* "мати добрі наміри; бути доброзичливою, чуйною людиною" [БАРФС, с. 374; АУФС, с. 475; LDEI, с. 158] (досл. "мати серце у правильному місці", або "чиєсь серце є/лежить у правильному місці").

В українських і англійських фразеологізмах *серце* може метонімічно позначати або людину, або її емоційні властивості, при цьому метафоричні атрибути визначають як позитивні, так і негативні характеристики: укр. *щире (золоте) серце* "чесна, відверта, щедра, доброзичлива людина. // Чесність, відвертість, доброзичливість, сердечність" [СФУМ, с. 229]; *велике серце (у кого) / великого серця* "хто-небудь дуже добрий, чуйний, здатний перейматися чиїмись переживаннями, горем" [СФУМ, с. 639]; *добре серце* "лагідний, доброзичливий характер" [СФУМ, с. 639]; *кам'яне (камінне) серце* "хто-небудь байдужий, нечулий" [СФУМ, с. 640]; англ. *a kind (soft, sympathetic* або *warm) heart* "добре серце, м'якосердість, чуйність (звідси *kind-hearted, soft-hearted, warm-hearted*)" [БАРФС, с. 375] (досл. "добре (м'яке, співчутливе, тепле) серце"); *a big heart* 1) "великодушна, шляхетна людина; людина великої душі"; 2) "великодушність, шляхетність [звідси *big-hearted*]" [БАРФС:, с. 373] (досл. "велике серце"); *a hard heart (*також *a heart of flint* або *of stone, stony heart)* "кам'яне серце, жорсткосердність, бездушність (звідси *hard-hearted* та *stony-hearted*)" [БАРФС, с. 374] (досл. "тверде серце (серце з кременю, каменя)").

На позначення жорсткості, бездушності, незворушності, серце може асоціюватися із каменем: укр. *кам'яне (камінне) серце (чиє, у кого)* „хто-небудь байдужий, нечулий" [СФУМ, с. 640]; *мати кам'яне (камінне) серце* "бути нечуйним, жорстоким, бездушним і т. ін." [СФУМ, с. 374]; нім. *ein hartes (*або *steinernes, eisernes) Herz haben (*тж. *ein Herz von Stein haben)* "мати кам'яне серце; мати не серце, а камінь" [НУФС:1, с. 330]; англ. *a heart of stone, stony heart* „кам'яне серце, жорсткосердність, бездушність" [БАРФС, с. 374]; *have(*або *with) a heart of stone* „бути холодним та недружнім" [DAIPV, с. 285; LDEI, с. 158]. М'яким серце може бути у доброї, лагідної, поступливої людини: укр. *мати м'яке серце* [СФУМ, с. 374]; *м'який серцем* [СФУМ, с. 413]; нім. *ein weiches* (або *mitfühlendes*) *Herz haben* [НУФС:1, с. 330] (досл. „мати м'яке/співчутливе/чуйне серце").

В англійській фразеології такі протилежні почуття, як щастя та сум характеризуються протиставленням метричних параметрів через опозицію „легкий – важкий": *(with) a light heart* "безтурботність, веселощі [звідси *light-hearted*]" [БАРФС, с. 375] (досл. "з легким серцем"); *(with* або *have) a heavy / light heart* "почуття суму/щастя" [LDEI, с. 158] (досл. "з легким/важким серцем").

душа

Душевне й тілесне у наївно-анатомічній картині світу українського етносу має особливо значуще опозиційне значення: душевне пов'язане з головою, мозком, серцем, душею, а тілесне – із тілом, плоттю, кістками, шкірою та їх частинами. Тіло людини розглядається етносом як форма існування індивідуальності, як умістилище душі [8, с. 111-112]. Найбільша кількість фразеологічних зворотів з компонентом *душа* у досліджуваній групі належить до української фразеологічного фонду. Значення більшості фразем мотивуються прямим значенням слова *душа*: "внутрішній психічний світ людини, з її настроями, переживаннями та почуттями" [НТСУМ:1, с. 629]. Крім того, *душу* розглядають як сукупність рис, якостей, властивих певній особі. Зазвичай наявність *душі* характеризує людину з прекрасними рисами характеру. Отже, укр. *мати душу* означає бути чуйним, доброзичливим, сердечним [СФУМ, с. 373], *не мати душі / нічого не мати за душею* – бути непорядним, недоброзичливим, жорстоким [СФУМ, с. 379]; англ. *have no soul* "бути бездушним; бути безстрасним, холодним" [АУФС, с. 471] (досл. „не мати душі"). Семантичне значення звороту може визначати якісна характеристика душі: укр. *відкрита (розкрита) душа (у кого, чия)* 1) „(*для кого*) хто-небудь прихильно, щиро ставиться до кого-небудь"; 2) „(*для чого*) хто-небудь чулий, чуйний до чогось" [СФУМ, с. 225], *душа навстіж (нарозхрист)* "хто-небудь відвертий, щирий у поводженні з іншими" [СФУМ, с. 226], *щира (золота) душа; щире (золоте) серце* "чесна, відверта, щедра, доброзичлива людина. // Чесність, відвертість, доброзичливість, сердечність" [СФУМ, с. 229], *широка душа; широке серце* 1) "хто-небудь чуйний, щедрий, щирий"; 2) "чуйна, щедра, щира вдача у кого-небудь" [СФУМ, с. 229], *душа (губа) не з лопуцька* "хто-небудь наділений позитивними рисами; сміливий, принциповий" (або *душа із лопуцька*) [СФУМ, с. 226]; *порожня душа; порожнє серце* "хто-небудь відчуває душевну спустошеність, байдужість до навколишнього світу, перебуває у стані депресії" [СФУМ, с. 229], *черства душа; черстве серце (в кого)* "хто-небудь нечуйний, байдужий" [СФУМ, с. 229]; нім. розм. *j-d hat Hornhaut auf der Seele* "хто-н. дуже черства, нечула людина; у кого-н. душа мохом поросла" [НУФС:1, с. 349] (досл. „мати мозоль на душі"), *ein schwarze Seele haben* "бути недоброю, злою людиною; мати чорну душу" [НУФС:2, с. 187] (досл. "мати чорну/темну душу"); англ. *honest (kind, simple) soul* "добряча душа, добряк; добряча, чесна, простодушна людина" [АУФС, с. 504] (досл. "чесна (добра, проста) душа").

Боязка, полохлива людина характеризується фраземами із зооморфними компонентами, які несуть відповідне символічне значення: укр. *заяча душа* [СФУМ, с. 228; НТСУМ:1, с. 629], *мишача душа* [СФУМ, с. 229]. Фраземи, пов'язані із значенням мобільності та локалізації душі в тілі людини можуть характеризувати емоції страху: укр. *душа [аж] у п'ятах (у п'ятках)" / душа у (під) п'яти ховається (заглядає)* [НТСУМ:1, с. 629], *душі не стало* [СФУМ, с. 689], тривоги, занепокоєння: *душа не на місці* [НТСУМ:1, с. 629].

голова

Фраземи із соматизмом *голова* при позначенні психоемоційних станів мають широкий семантичний спектр [8, с. 90]. Зазначимо, що лексема *голова* позначає тут не частину тіла людини як орган мислення, а людину як носія певних емоційних якостей. При реалізації концептуальної опозиції "гарячий – холодний" підвищена температурна характеристика асоціюється із запальністю, нестримністю, і навпаки: укр. *гаряча голова* "запальна нестримана людина" [СФУМ, с. 156]; нім. розм. *ein jugendlicher Brausekopf* "гаряча голова (про юнака)" [НУФС:1, с. 120] (досл. „молода шипуча голова"); англ. *a hot head* 1) „гаряча голова; гаряча, запальна людина"; 2) "гарячність, запальність (звідси *hot-headed*)" [БАРФС, с. 369], *a cool head* 1) "холоднокровна, спокійна, незворушна, урівноважена людина"; 2) "холоднокровність, спокійність, незворушність, урівноваженість" (звідси *cool-headed*) [АУФС, с. 240; БАРФС, с. 366] (досл. "холодна голова"). Також сюди відносимо фразему англ. розм. *have one's brains on ice* "зберігати льодяний спокій; не втрачати голови, бути стриманим, холоднокровним" [АУФС, с. 472] (досл. "мати свій мозок на льоду"), де *brains* ("мозок") є вмістом голови і співвідноситься з нею.

Просторова характеристика голови як частини тіла також може зумовлювати значення зворотів: відомо, що у сумі, журбі людина схиляє голову, а у звичайному врівноваженому стані – тримає її рівно. Отже, укр. *хилити голову (чоло)* „журитися, засмучуватися, бути у відчаї, втрачати надію на щось" [СФУМ, с. 744], *вішати (повісити) голову* „журитися" [НТСУМ I, с. 451]; англ. *(keep/have) a level head* – 1) „холоднокровна, урівноважена людина"; 2) „холоднокровність, урівноваженість, присутність духу; розсудливість" [БАРФС, с. 369; LDEI, с. 154] (досл. „тримати/мати врівноважену голову"), *keep one's head* – „зберігати спокій, присутність духу, холоднокровність, володіти собою" [БАРФС, с. 369] (досл. „тримати свою голову").

шкіра

У фразеологічних зворотах, шкіра, як „зовнішній покрив тіла людини і тварин", визначає різні емоційні характеристики. Жвавість, емоційність, балакучість в українській фразеології позначається нехарактерною для цього органу дією: *аж [і] шкура говорить* [СФУМ, с. 777]. У німецькій мові шкіра є носієм уміння людини побороти в собі страх: розм. *eine brave (*або *tapfere) Haut* "молодець, хоробра людина, сміливець" [НУФС:1, с. 316] (досл. "мати добру/порядну (або сміливу) шкіру"). Визначальною у значенні ФО може бути опозиція "товстий – тонкий". Так, нечутливість переосмислюється як "товстошкірість", і навпаки: нім. *j-d hat eine Elefantenhaut* "хто-н. товстошкірий; кого-н., кому-н. нічим не дошкулиш" [НУФС:1, с. 176] (досл. "хто-н. має слонову шкіру"), розм. *ein dickes Fell haben* "бути товстошкірим, невиразливим, нечутливим" [НУФС I,

с. 202] (досл. “мати товсту шкіру”); англ. *have a thick skin* „бути товстошкірим, нечуттєвим (до образ, критики)” [БАРФС, с. 694] (також *be (*або *become) thick-skinned* [DAIPV, с. 694]), *have a thin skin* “бути чутливим (до образ, критики)” [БАРФС, с. 694] (також *be (*або *become) thin-skinned* [DAIPV, с. 696]).

кров

Велика кількість вірувань пов’язана з кров’ю через її надзвичайну важливість для життя. Крові надається особливого значення в іудейській та християнській релігіях, оскільки у Біблії говориться: “*the life of a creature is in the blood*” (Leviticus 17:11), тобто “життя істоти знаходиться у крові” [encyclopedia. thefreedictionary.com/Blood]. У класичній грецькій медицині кров асоціювали із повітрям, весною, а також веселою, життєрадісною особою, сангвініком; вважалося, що її продукує виключно печінка. У часи Гіпократа вірили, що кров – це одна з чотирьох субстанцій, відповідальних за темперамент людини. У фразеології відбувається актуалізація саме значення зв’язку “кров – темперамент”. Внутрішня форма майже всіх фразеологічних зворотів з опорним словом *кров* може визначатися опозицією “гарячий – холодний”. При цьому чим вища температурна характеристика, виражена компонентом фраземи, тим запальніший і нестриманіший характер людини: нім. *feuriges (*або *heißes) Blut* „гаряча кров, палкий темперамент” [НУФС:1, с. 111] (досл. “полум’яна (гаряча) кров”), *heißes Blut haben* “бути темпераментним” [Rö, с. 223] (досл. „мати гарячу кров”), *kaltes Blut behalten* “зберігати спокій; незворушність” [Rö, с. 223] (досл. “зберігати холодну кров”); англ. *hot blood* 1) “запальність, пристрасність (зазвич. *have hot blood, a man of hot blood*)”; 2) “запальність (зазвич. *in hot blood* “зопалу”)” [БАРФС, с. 91] (досл. “гаряча кров”), *a fire in the blood* “пристрасність, палкість” [БАРФС, с. 278] (досл. „вогонь у крові”), *in cold blood* “спокійно, навмисне; без почуття злості, провини або небажання, наприклад, під час вбивства людини або при брехні” [LDEI, с. 28] (досл. “у холодну кров”).

В залежності від прикметників, з якими вживається компонент *кров*, фраземи можуть надавати людині й інших характеристик. “Легка” кров зумовлює у людини легку, веселу вдачу, або, навіть, легковажність: нім. *leichtes Blut haben* [НУФС:1, с. 112] (досл. “мати легку кров”). Злість “псує” кров: англ. *bad blood* “почуття злості” [LDEI, с. 27] (досл. “погана кров”), сміливість, мужність “фарбують” кров у червоний колір: англ. *red blood* “фізична сила; мужність, сміливість (звідси *red-blooded*)” [БАРФС, с. 91] (досл. “червона кров”), сміливість, відвага або аристократичне походження переосмислюються як “висока кров”: англ. *high blood* [АУФС, с. 492].

нерви

Нерв є складовою частиною нервової системи. Система нервів обумовлює загальний стан, поведінку і діяльність всього організму. У сфері внутрішніх властивостей людини, фразеологічні звороти з компонентом *нерв/нерви* характеризують такі якості, як стриманість або емоційність: укр. *тримати (держати) себе в руках (в шорах) // тримати нерви в руках* “стримувати свої почуття, намагатися бути спокійним; володіти собою в незвичайній, складній ситуації” [СФУМ, с. 721]; нім. розм. *den Nerv haben* 1) “(etw. Zu tun) мати сміливість, мужність (зробити що-н.)”; 2) “мати терпіння, витримку” [НУФС:2, с. 76] (*Nerv* – “нерв”, перенос. “самовладання”), *eiserne Nerven Haben* “мати залізні нерви” [НУФС:2, с. 76]; англ. *iron nerves (*також *nerves of steel)* “залізні (або сталеві) нерви” [БАРФС, с. 530]. Метафоричне переосмислення якісної характеристики нервів (нім. *eisern*, англ. *iron (steel)* “залізні (сталеві)”) підкреслює стійкість та силу характеру. В англійських фраземах почуття знервованості передається через множину у конструкції з прийменником *of*: *(be) a bundle of nerves* “комок нервів” [БАРФС, с. 114], розм. *(be) a bag of nerves* “дуже знервована або стривожена особа” [LDEI, с. 14] (досл. “сумка нервів”).

Таким чином, ми проаналізували групи ФО, які містять спільні стрижневі лексеми-соматизми, що впливають на внутрішню форму фразем та визначають типи метонімічного переосмислення. Слід зауважити, що певні моделі ФО на позначення емоційних властивостей виявилися нехарактерними для деяких досліджуваних мов, що зумовлює асиметричність їх семантичної структури. У подальшому нам вважається перспективним моделювання метонімічних значень фразеологізмів шляхом класифікації узагальнених схем метонімічних перенесень компонентів ФО даної групи з метою формування ідеографічних полів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков / А.Вежбицкая; пер. с англ. А.Д. Шмелева; под ред. Т.В. Булыгиной. – М.: “Языки русской культуры”, 1999. – I-XII, 780 с.

2. Дем’яненко Н.Б. Польські фразеологічні одиниці на позначення ментальних властивостей людини: структурно-семантична та формально-граматична характеристики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.03 / Н.Б. Дем’яненко. – К., 2003. – 23 с.

3. Заваринська І.Ф. Лінгвокультурна мотивація фразеологізмів з онімним компонентом в англійській, польській та українській мовах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.17 / І.Ф. Заваринська. – К., 2010. – 22 с.

4. Каракуця О.М. Фразеологізми української мови з компонентом "душа" (структурно-семантичний, ідеографічний, лінгвокультурологічний аспекти): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 "Українська мова" / О.М. Каракуця. – Харків, 2002. – 19 с.

5. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка: учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / А.В. Кунин. – М.: Высш. шк.; Дубна: Изд. центр "Феникс", 1996. – 381 с.

6. Лабінська Б.І. Німецькі фразеологізми з компонентом на позначення фізичного стану людини: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 / Б.І. Лабінська. – Л., 2004. – 20 с.

7. Пасюрківська М.В. Зоонімічна лексика в польській фразеології: склад, семантика, функції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.03 / М.В. Пасюрківська. – К., 2009. – 18 с.

8. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти): монографія / Олена Селіванова. – К.-Черкаси: Брама, 2004. – 276 с.

9. Эмирова А.М. Избранные научные работы. К 75-летию со дня рождения и 52-летию научной, педагогической и общественной деятельности / А.М. Эмирова. – Симферополь: КРП "Издательство "Крымучпедгиз", 2008. – 366 с.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

АУФС Англо-український фразеологічний словник / уклад. К.Т. Баранцев. – 3-тє вид., стер. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2006. – 1056 с.

БАРФС Большой англо-русский фразеологический словарь: около 20000 фразеологических единиц / А. В. Кунин. – 6-е изд., исправл. – М.: Живой язык, 2005. – 944 с.

НТСУМ Новий тлумачний словник української мови: в 3-х т. / уклад.: В.Яременко, О.Сліпушко. – К.: "Аконіт", 2007. – Т. 1 /А-К/. – 926 с., Т. 2 /К-П/. – 926 с., Т. 3 /П-Я/. – 862 с.

НУФС Німецько-український фразеологічний словник: в 2 т. / уклад.: В.І Гаврись, О.П. Пророченко. – К.: Радянська школа, 1981. – Т. 1. – 416 с., Т. 2. – 384 с.

СФУМ Словник фразеологізмів української мови / уклад.: В.М. Білоноженко та ін. – К.: Наук. думка, 2008. – 1104 с.

DAIPV Mc Graw-Hill's Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs / Richard A.Spears. – USA, New York: The Mc Graw-Hill Companies, Inc., 2005. – 1080 p.

LDEI Longman Dictionary of English Idioms. – London: Longman Group UK Limited, 1996. – 387.

Rö Röhrich, Lutz: Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten. 3 Bd. / Lutz Röhrich. – Freiburg, Basel, Wien: Herder, 2003. – 1910 S. – Bd. I: A – Ham. – 638 S., Bd. II: Hanau – Saite. – 639 – 1274 S., Bd. III: Sal – Zyl. – 1275 – 1910 S.

УДК 811.161.2'276'373.611

ЛЕКСИКО-СЛОВОТВІРНА КАТЕГОРІЯ ДІЇ/ПРОЦЕСУ

Старченко Я.С., аспірант

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна